

ПРАВИЛА ЗА ОЦЕНКА И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА НА НАЦИОНАЛЕН ДОГОВОРЕН ФОНД „ЕФ ПОТЕНЦИАЛ“

С настоящите Правила се урежда организационната структура и нивата на отговорност по управлението на риска в Управляващото Дружество, правилата и процедурите за установяване, оценяване, управление и наблюдение на рисковете, на които са изложени или могат да бъдат изложени инвестициите на Национален Договорен фонд “ЕФ Потенциал” (“Националния Договорен Фонд”, “НДФ” или “Фонда”), организиран и управляван от Управляващо Дружество “ЕФ Асет Мениджмънт” АД (“Управляващото Дружество” или “УД”).

I. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Изм. с решение на СД от 19.01.2023г.) Настоящите правила уреждат ефективни процедури за установяване на рисковете, с помощта на които управляващото дружество може да оцени степента, в която Фондът е изложен на пазарен риск, ликвиден риск, рискове за устойчивостта и риск на насрещната страна, както и на всички други рискове, включително оперативните рискове, които могат да бъдат съществени за Фонда.

Чл. 2. Правилата за управление на риска са част от инвестиционната политика на Националния Договорен Фонд, която е описана в Правилата му.

Чл. 3. Управляващото Дружество идентифицира и измерва всички рискови фактори, свързани с отделните инструменти в портфейла по чл. 1, след което измерва общата експозиция на портфейла към тези фактори и взема решения за лимити, толерантност и управление на рисковете на портфейлно ниво.

Чл.3а. (Нов, приет с решение на СД от 29.06.2022г.) УД въвежда гаранции срещу конфликти на интереси, които отговарят на следните изисквания според чл. 43 от Делегиран Регламент ЕС 231/2013:

1. решенията, взети от функцията по управление на риска, се основават на надеждни данни, които се проверяват в необходимата степен от функцията по управление на риска;
2. възнаграждението на лицата, ангажирани с функцията по управление на риска, отразява постигането на целите на функцията по управление на риска, независимо от резултатите на оперативните сектори, в които участват;
3. функцията по управление на риска е предмет на подходящ независим преглед, за да се гарантира, че решенията са вземат независимо;
4. функцията по управление на риска е представена в съвета на директорите или звеното по надзор най-малко със същите правомощия като звеното по управление на портфейл;
5. всички задължения, които влизат в конфликт с работата на функцията, са правилно отделени.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Чл. 4. (1) Организационната структура в Управляващото Дружество, свързана с управлението на риска е триизмерна:

1. Съвет на директорите.
2. Изпълнителен директор и други лица, разполагащи с представителна власт.
3. Служители, работещи по договор в отдели на Управляващото Дружество, а именно:
 - 3.1.Отдел „Управление на риска“;
 - 3.2.Отдел „Нормативно съответствие“;
 - 3.3. Счетоводен отдел.

(2) Когато организационната структура, определената в ал. 1, се промени, следва да се гарантира спазването на основния принцип за разделянето на отговорностите между служителите с цел предотвратяване конфликти на интереси.

(3) *(Изменена с решение на СД от 29.06.2022г.)* Функцията по управление на риска може да бъде делегирана на трето лице при спазване на изискванията на чл. 106, ал. 1 – 2 и 5 – 6 ЗДКИСДПКИ. Управляващо дружество може да сключи договор, с който да делегира на трето лице функции и действия по чл. 198, ал 1 и ал. 2, т. 1 и 2 от ЗДКИСДПКИ, при спазване на условията от чл. 222 от същия закон и Делегиран регламент 231/2013 г.

Чл. 5. Съветът на директорите има следните отговорности по управление на риска:

1. Приема, съответно променя и допълва настоящите правила и следи за необходимостта от тяхната актуализация.

2. Определя рисковата политика на Националния Договорен Фонд и клиентски портфейли, които управлява. Тя може да бъде:

а/ консервативна;

б/ умерено-консервативна;

в/ умерено-рискова;

г/ рискова.

3. Контролира рисковите фактори за Националния Договорен Фонд и клиентски портфейли чрез обсъждане на доклади, внесени от председателя на съвета и взема решения в рамките на своите правомощия.

4. Извършва периодичен ежегоден преглед на политиките и стратегиите за управление на рисковете.

5. Взема решения за кадрово, софтуерно и друго осигуряване на дейностите по управление на риска.

6. Следи за спазването на Правилата за управление на риска и участва активно в процеса на управление на риска.

Чл. 6. Лицата, овластени да представляват Управляващото Дружество имат следните отговорности по управлението на риска:

1. Организируют работата по правилно провеждане на приетата от Съвета на директорите политика по управление на риска;

2. Контролират спазването на приетите лимити;

3. Създават организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити и нива на риск;

4. Следят за съответствие на използваните от служителите процедури по измерване, наблюдение и оценка на риска с приетите вътрешно- дружествени документи от Съвета на директорите.

5. Вземат решения за кадрово, материално-техническо и методическо осигуряване на дейностите по управление на риска.

6. Осигуряват на отдел "Управление на риска" съответните правомощия и достъп до цялата информация, необходими за изпълнение на функциите му по настоящите правила.

Чл. 7. Отдел „Управление на риска“ действа независимо от другите звена в Управляващото Дружество, отчита се пряко пред управителния орган и има следните функции:

1. Разработва и прилага системата за управление на риска;

2. Изпълнява правилата и процедурите по управление на риска;

3. Гарантира съответствието с одобрената вътрешна система за ограничаване на риска на Фонда, включително с нормативно определените лимити за стойността на общата рискова експозиция и риска на насрещната страна;

4. консултира Съвета на директорите относно определянето на рисковия профил на Фонда;

5. докладва редовно пред Съвета на директорите и на Изпълнителния директор и други лица, притежаващи представителна власт, когато е приложимо, относно:

а) съответствието между текущото ниво на риск, на което е изложен управляваният от него Фонд и одобрените рискови профили на този национален договорен фонд;

б) съответствието на Фонда с вътрешната му система за ограничаване на риска;

в) адекватността и ефективността на процеса за управление на риска и по-специално показващ дали са предприети подходящи коригиращи мерки в случаите, когато са констатирани недостатъци.

6. докладва редовно пред Изпълнителния директор и другите лица, притежаващи представителна власт, представяйки текущото ниво на риск, на което е изложен Фонда и за текущите или предвиждани нарушения на ограниченията, като по този начин се осигурява предприемането на навременни и подходящи действия;

7. извършва преглед и подпомага организацията и процедурите за оценка на извънборсовите деривативи.

(2) Служителите от отдел „Управление на риска“ трябва да притежават подходяща квалификация за изпълнение на възложените им дейности.

III. ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ИЗМЕРВАНЕ НА РИСКОВЕТЕ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА И ИНВЕСТИЦИИТЕ

Чл. 8. (1) Процесът по установяването, управлението и наблюдаването на рисковете има за цел да редуцира влиянието на външните и вътрешните рискови фактори върху инвестициите, включително на рисковете, произтичащи от макроикономическата среда.

(2) Процедурите за управление на риска включват:

а) идентификация на риска;

б) оценка на риска;

в) избор на стратегия по отношение на риска;

г) избор на начини за намаление степента на риска;

д) контрол нивото на риска.

(3) Оценкаването, анализа и мониторинга на рисковите фактори се извършва ежедневно от служителите в отдел „Управление на риска“.

Чл. 9. Рисковите фактори, които оказват влияние върху инвестициите, управлявани от УД са:

а) пазарен риск - възможността да се реализират загуби поради неблагоприятни изменения в цените на ценни книжа, пазарните лихвени проценти, валутни курсове и други.

Компонентите на пазарния риск са:

аа) лихвен риск - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга поради изменение на нивото на лихвените проценти;

бб) валутен риск - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга или депозит, деноминирани във валута, различна от лев и евро, поради изменение на обменния курс между тази валута и лева или евро;

вв) ценови риск, свързан с инвестиции в акции или други дялови ценни книжа - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени;

б) кредитен риск – възможността от намаляване на стойността на позицията в един финансов инструмент при неочаквани събития от кредитен характер свързани с емитентите на финансови инструменти, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и държавите, в които те извършват дейност; Компонентите на кредитния риск са:

аа) контрагентен риск – рискът от неизпълнение на задълженията от насрещната страна по извънборсови сделки;

бб) сетълмент риск – рискът, възникващ от възможността Фондът да не получи насрещни парични средства или финансови инструменти от контрагент на датата на сетълмент, след като той е изпълнил задълженията по дадени сделки към този контрагент;

вв) инвестиционен кредитен риск – рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена дългова ценна книга, поради кредитно събитие при емитента на този инструмент;

в) операционен риск – възможността да се реализират загуби, свързани с грешки или несъвършенства в системата на организация, недостатъчно квалифициран персонал, неблагоприятни външни събития от нефинансов характер, включително и правен риск;

г) ликвиден риск – възможността от загуби от наложителни продажби на активи при неблагоприятни пазарни условия за посрещане на неочаквано възникнали краткосрочни задължения;

д) риск от концентрация – възможността от загуба поради неправилна диверсификация на експозиции към емитенти, групи свързани емитенти, емитенти от един и същ икономически отрасъл, географска област или възникнал от една и съща дейност, което може да причини значителни загуби, както и рискът, свързан с големи непреки кредитни експозиции.

е) (Нова, приета с решение на СД от 19.01.2023 г.) събития или условия от екологично, социално или управленско естество (Environmental, Social, and Governance/ESG), които, ако настъпят, може да имат действително съществено или потенциално отрицателно въздействие върху стойността и/или възвръщаемостта на инвестициите.

Чл.10. УД във връзка с всички рискове, на които е изложен Фонда предприема следните действия:

1. установява адекватно документиран организационни мерки, процеси и техники за измерване на рисковете, които гарантират, че рисковете, свързани с всяка позиция и нейното влияние върху общия рисков профил, са правилно измерени въз основа на точни и надеждни данни;

2. извършва при необходимост периодични бек тестове за преглед на валидността на мерките за измерване на риска, които включват прогнози и оценки, базирани на модел;

3. (Изм. приета с решение на СД от 19.01.2023 г.) извършва при периодични, но не по-малко от веднъж годишно стрес тестове на ликвидността и сценарийни анализи, с цел подготовка за извършване на действия в случай на настъпване на рисковете, възникващи от потенциални промени в пазарните условия, които може да повлияят неблагоприятно на Фонда.

За. (Нова, приета с решение на СД от 19.01.2023 г.) УД може да извършва стрес тест на ликвидността на всеки три месеца или по-често, или при възникване на необходимост, като причините за определянето на по-ниска или по-висока честота са определени в политиката за провеждане стрес тестове за ликвидност на УД.

3б. (Нова, приета с решение на СД от 19.01.2023 г.) правилата за извършването, документирането и докладването на стрес тестовете за ликвидността на Фонда се уреждат с Политика за извършване на стрес тестове на ликвидността на ДФ.

4. установява прилага и поддържа документирана система, представляваща система от вътрешни рискови ограничителни прагове за Фонда, която:

а) осигурява съответствие с рисковия профил на Фонда;

б) указва мерките, прилагани за управление и контрол на съответните рискове за Фонда, отчитайки всички съществени рискове, определени съгласно настоящите Правила;

5. гарантира, че за Фонда текущото равнище на риск отговаря на нивото, определено от системата за вътрешните рискови лимити по т. 4;

б. установява, прилага и поддържа подходящи процедури, които осигуряват предприемането на навременни коригиращи действия в най-добрия интерес на притежателите на дялове, в случай на настъпване на предвиждани/предвидими нарушения на системата за вътрешните рискови лимити пот.4;

7. извършва най-малко веднъж годишно оценка, контрол и периодичен преглед на:

а) адекватността и ефективността на вътрешните правила за управление на риска;

- б) степента на спазване на правилата за управление на риска;
- в) адекватността и ефективността на мерките, предприети за отстраняване на недостатъците в процеса на управление на риска.

8. Периодичните преглед, контрол и оценка по т. 7 се документират, като се посочва датата на извършването им и се разпространява чрез интернет страница на националния договорен фонд или на УД, в срок 30 дни от извършване на прегледа.

IV. ПАЗАРЕН РИСК

Чл. 11. Управляващото Дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на пазарния риск, свързан с осъществяването на дейността на Фонда.

Чл. 12. (1) Управляващото Дружество измерва лихвения риск чрез изчисляването на дюрация. Дюрацията е основната мярка за чувствителността на дадена ценна книга към изменението на нивото на лихвените проценти. УД използва метода на модифицираната дюрация, за да измери лихвения риск, свързан с всяка ценна книга, базирана на лихвен процент като облигации, лихвени суапи, фючърси, базирани на лихвени проценти, и фючърси, базирани на облигации. УД прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на лихвения риск.

(2) Дългосрочната стратегия за управление на лихвения риск включва:

1. Идентифициране на основните рискови идентификатори и представянето им пред Съвета на директорите на УД;

2. Съблюдаване на рисковия профил на Фонда;

3. Изпълнение на инвестиционната стратегия на Фонда;

4. Запазване в максимална степен инвестициите на вложителите във Фонда.

(3) Краткосрочната стратегия включва:

1. Съблюдаване на приетите от Съвета на директорите политики и процедури по управление и редуциране на лихвения риск.

2. Съблюдаване на приетите от Съвета на директорите процедури и приложими методи за оценка и измерване на лихвения риск.

Чл. 13. (1) Управляващото Дружество измерва валутния риск за всяка валута, различна от лев и евро, прилагайки краткосрочна и дългосрочна стратегия.

(2) Дългосрочната стратегия за управление на валутния риск включва измерване чрез използване на историческата волатилност на курса на съответната валута към лева или еврото спрямо нетната валутна експозиция.

(3) Краткосрочната стратегия за управление на валутния риск включва:

1. Съблюдаване на приетите от Съвета на директорите политики и процедури по управление и редуциране на валутния риск;

2. Съблюдаване на приетите от Съвета на директорите процедури и приложими методи за оценка и измерване на валутния риск.

Чл. 14. (1) Управляващото Дружество измерва ценовия риск на портфейла чрез измерване на волатилността на Фонда и последващо определяне на Синтетичният индикатор за риск и доходност. Синтетичният индикатор за риск и доходност на Фонда се изчислява от УД при спазване на Насоките на CCSR относно методологията за изчисляване на синтетичния индикатор за риск и доходност в Документа с ключова информация за инвеститорите. Синтетичният индикатор за риск и доходност се базира на волатилността на Фонда. Волатилността се оценява като се използват седмичната възвращаемост за минали периоди на Фонда или, ако не е възможно, като се използва месечната възвращаемост на Фонда. Възвращаемостта, отнасяща се за изчисляване на волатилността, се събира от извадков период, покриващ последните 5 години от съществуването на Фонда, а в случай на разпределение на доход, ще се измерва като се вземат предвид съответните изплатени доходи или дивиденди. Волатилността на Фонда се изчислява и след това се превежда на годишна база по следната методология:

$$\text{volatility} = \sigma_f = \sqrt{\frac{m}{T-1} \sum_{t=1}^T (r_{f,t} - \bar{r}_f)^2}$$

където възвращаемостта на фонда ($r_{f,t}$) се измерва през T неприпокриващи се периоди с дюрацията от $1/m$ години. Това означава $m=52$ и $T= 260$ за седмична възвращаемост и $m=12$ и $T=60$ за месечна възвращаемост; където \bar{r}_f е средната аритметична стойност на възвращаемостта на фонда за T периодите:

$$\bar{r}_f = \frac{1}{T} \sum_{t=1}^T r_{f,t}$$

Синтетичният индикатор за риск и доходност отговаря на цяло число, предназначено да класифицира фонда по скала от 1 до 7, в съответствие с увеличаващото му се ниво на волатилност.

(2) Управляващото Дружество определя синтетичния индикатор за риска и доходността съгласно следната таблица на анюализираните интервали на волатилността. Схемата дава интервали на волатилност, които отразяват повишаващото се ниво на риск, поет от Фонда и съответно неговото позициониране в скалата на риска.

КЛАС РИСК	ИНТЕРВАЛИ НА ВОЛАТИЛНОСТ	
	РАВЕН ИЛИ НАД	ПО-МАЛЪК ОТ
1	0%	0.5%
2	0.5%	2%
3	2%	5%
4	5%	10%
5	10%	15%
6	15%	25%
7	25%	

Синтетичният индикатор за риск и доходност ще бъде променен, ако съответната волатилност на Фонда е излязла извън обхвата, отговарящ на предишната му категория риск за всяка една седмична или месечна референтна точка за данни през предшестващите 4 месеца.

(3) Когато фонда няма налична пълна история на възвращаемостта, УД избира бенчмарк (базиран на индекс или комбинация на индекси), чийто състав и структура съответстват на инвестиционната политика и инвестиционните цели на фонда. Изчисляването на синтетичния индикатор за риск и доходност се определя, като към налична история на възвращаемостта на фонда се добавят калибрираните данни за избраният бенчмарк и се приложи описания в предходната алинея метод. Калибрацията между данните за възвращаемостта на фонда и възвращаемостта на индекса се извършва по общо приети методи.

(4) Управляващото Дружество прилага краткосрочна стратегия за управление на ценовия риск като измерва и анализира синтетичният индикатор за риск и доходност базиран по методологията описана в ал.1 и ал. 2.

(5) Дългосрочната стратегия за управление на ценовия риск включва:

1. оценка на приложимостта и ефективността на използваните методи за измерване на ценовия риск;

2. изготвяне на предложения до Съвета на директорите на УД при установяване на необходимост от промяна на използваните методи за измерване на ценовия риск.

Чл. 15. Ръководителят на отдел „Управление на риска“ следи ежедневно ограниченията на инвестициите по групи финансови инструменти, описани в правилата на Фонда, като по този начин осигурява спазването на определената рискова политика на Фонда. Всяко преминаване на ограниченията по предходното изречение се документира от отдел „Управление на риска“ и се докладва на Съвета на директорите за предприемане на коригиращи действия.

V. КРЕДИТЕН РИСК И РИСК НА НАСРЕЩНАТА СТРАНА

Чл. 16. Кредитен риск е общо рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена ценна книга при неочаквани събития от кредитен характер, свързани с емитентите на ценни книжа, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и неочаквани събития в държавите, в които те извършват дейност.

Чл. 17. УД разглежда три основни вида кредитен риск:

1. Контрагентен риск е рискът от неизпълнение на задълженията от насрещната страна по извънборсови сделки. Експозицията на Фонда към насрещната страна по сделка с извънборсово търгувани деривативни инструменти може да бъде намалена като се използва обезпечение, което трябва да бъде достатъчно ликвидно. Обезпечението е ликвидно, ако то може да бъде продадено на цена, която е близка до неговата оценка преди момента на извършване на продажбата.

2. Сетълмент риск е рискът, възникващ от възможността взаимните фондове да не получат насрещни парични средства или финансови инструменти от контрагент на датата на сетълмент, след като те са изпълнили задълженията по дадени сделки към този контрагент. УД измерва този риск чрез стойността на всички неприключили сделки с една насрещна страна като процент от стойността на управлявания портфейл. Не се включват сделките сключени при условие на сетълмент DVP (доставка срещу плащане) и на пазари с функциониращ клирингов механизъм.

3. Инвестиционен кредитен риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в дадена дългова ценна книга поради кредитно събитие при емитента на този инструмент. Кредитно събитие включва - обявяване в несъстоятелност, неплатежоспособност, съществена промяна в капиталовата структура, намаляване на кредитния рейтинг и др. УД извършва качествен и количествен кредитен анализ на базата на:

- 3.1. Финансовите отчети на емитента;
- 3.2. Капиталовата структура на емитента;
- 3.3. Обезпечението на емисията, в случаите когато емисията е обезпечена;
- 3.4. Управлението и репутацията на емитента.

Чл. 18. Лимитите за сделки и нивата на риск, свързани с кредитния риск, се одобряват и преразглеждат на годишна база от Съвета на директорите на УД или когато е наложително по предложение на отдел „Управление на риска“.

Чл. 19 (1) Управляващото дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна.

(2) Краткосрочната стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна включва:

1. текуща и последваща оценка на кредитния риск на дълговите финансови инструменти в портфейла на Фонда чрез качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на емитента, обезпечението на емисията, управлението и репутацията на емитента или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг за целите на оценката;

2. текуща и последваща оценка на кредитния риск на насрещната страна по извънборсови сделки посредством качествен и количествен анализ на базата на финансовите отчети на контрагентите по извънборсови сделки, предоставеното обезпечение (в случай на наличие на такова), управлението и репутацията на съответния контрагент или използване на присъдения му външен кредитен рейтинг;

3. проследяване стойността и честотата на неприключилите сделки с даден контрагент;
4. ежедневен контрол за спазването на законовите и приетите вътрешни лимити за концентрация към кредитен риск;

5. постоянно наблюдение на развитието и взаимовръзките между пазарите и икономиката, което улеснява идентифицирането на потенциални рискове от концентрации на кредитен риск (както на ниво група, така и на самостоятелна основа) и факторите, които ги предизвикват.

(3) Дългосрочната стратегия за управление на кредитния риск и риска на насрещната страна включва:

1. изграждане на адекватни системи за управление на информацията, които да позволяват идентифициране на концентрации на кредитен риск и риск на насрещната страна;

2. изпълнение инвестиционната стратегия на Фонда и запазване в максимална степен инвестициите на вложителите във Фонда.

3. реструктуриране на портфейла на Фонда в случаите на установен риск от влошаване платежоспособността на даден емитент или контрагент или група емитенти или контрагенти, установена прекомерна концентрация на кредитен риск и др. Портфейлът на Фонда се реструктурира по предложение на отдел „Управление на риска“, съгласувано с отделът/ите отговарящ/и за инвестициите и анализите.

VI. ОПЕРАТИВЕН РИСК

Чл. 20. (1) Оперативните рискове могат да бъдат:

а. вътрешни – свързани с организацията на работата на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.

б. външни – свързани с макроикономически, политически и други фактори, които оказват и/или могат да окажат влияние върху дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.

(2) Вътрешните оперативни рискове се състоят без да се ограничават до:

а. рискове, свързани с персонал;

б. технологичен риск.

в. (Нова, приета с решение на СД от 29.06.2022г.) Рисковете, които съгласно определението по параграф 1 от Делегиран Регламент ЕС 231/2013 са свързани с професионалната отговорност, включват, наред с другото:

- риск от действия, грешки или пропуски, водещи до нарушаване на:
 - законови и регулаторни задължения;
 - задължения за полагане на необходимата грижа и умения спрямо АИФ или неговите инвеститори;
 - доверителни задължения;
 - задължения за поверителност;
- риск от пропуски в установяването, прилагането и поддържането на адекватни процедури за предотвратяване на непочтени, измамни или злонамерени действия;
- риск от неправомерно извършена оценка на активи или изчисление на цената на дял/акция;
- риск от загуби вследствие на прекъсване на дейността, неизправности на системата, пропуски в обработката на трансакции или управлението на процеси.
- риск от загуба на документи, удостоверяващи собствеността на АИФ върху активи;
- риск от въвеждане в заблуждение или подвеждащи твърдения пред АИФ или неговите инвеститори.

(3) Външните оперативни рискове се състоят (без да се ограничават) до:

а. риск на обкръжаващата среда;

б. риск от физическо вмешателство.

Чл. 21. (1) Оценката на оперативните рискове, свързани с дейността на Фонда, се извършва от отдел „Управление на риска“.

(2) Служителите, работещи в Управляващото Дружество оказват пълно съдействие на отдел „Управление на риска“.

(3) Рисковете, свързани с дейността на Фонда, се оценяват с една от следните оценки:

1. нисък – когато всички рискове са покрити с адекватни контролни процедури с висока ефективност и липсват или са налице незначителни отклонения;

2. среден – когато всички рискове са покрити в известна степен с контролни процедури с недостатъчна ефективност;

3. висок – когато не всички рискове са покрити с контролни процедури и/или процедурите на предварителния контрол липсват или не действат ефективно, в резултат на което е нарушено спазването на принципите за добро управление и прозрачност.

Чл. 22. (1) Рискове, свързани с персонала, са рисковете от загуби, свързани с възможността от грешки, недобронамереност, недостатъчна квалификация, неблагоприятни изменения в трудовото законодателство.

(2) Методи за управление на рисковете, свързани с персонала:

- Ясно дефиниране на вътрешни правила относно правата и задълженията на служителите;

- Ясно дефинирани вътрешни правила за достъп до информационните системи и бази данни на Управляващото Дружество;

- Регулярни обучения на персонала по теми, свързани с:

- финансова теория и практика;

- управление на риска;

- нормативната база, имаща отношение към дейността на Фонда;

- информационни технологии и сигурност;

- други.

- Регулярни срещи между отделните звена на Управляващото Дружество за обмен на опит, впечатления и препоръки, по отношение на източниците на риск и търсене на решения за управлението и минимизирането им;

- Ежегодни събеседвания и оценка на персонала;

- Поддържане на отворени, открити комуникации между различните звена в Управляващото Дружество.

Чл. 23. (1) Технологичен риск е риска, свързан със загуби, обусловени от несъвършенството на използваните технологии - неадекватност на провежданите операции, липса на прецизност на методите на обработка на данните, ниско качество на използваните данни.

(2) Методи за управлението на технологичните рискове:

- Архивиране на информационната система на Фонда;

- Процедура за възстановяване на работоспособността на информационната система на Фонда;

- Организация и управление на достъпа на потребителите до информационната система на Фонда:

- дефиниране на различни класове информация, съхранявана в УД;

- дефиниране на нива на достъп на служителите на Управляващото Дружество според длъжностната им характеристика.

Чл. 24. (1) Риск на обкръжаващата среда е риска, свързан с възможните загуби от изменения в средата от нефинансов характер, в която оперира Фонда, изменения в законодателството, политически изменения, изменения в данъчната система.

(2) Методи за управление на рисковете, свързани с обкръжаващата среда:

- Поддържане на актуална база данни с нормативната регламентация, имаща отношение към дейността на Фонда;

- Използване на външни консултанти и юридически кантори в случай на необходимост за привеждане на дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда в съответствие с нормативните изисквания и промените в тях;

- Вземане на активно участие в публичните обсъждания по отношение планирани промени в нормативната уредба, касаеща дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда.

Чл. 25. (1) Риск от физическо вмешателство – това са рисковете асоциирани със загуби, вследствие на непосредствено физическо вмешателство в дейността на Фонда – грабеж, терористичен акт, непозволено проникване в информационната система на Фонда или Управляващото Дружество.

(2) Методи за управление на риска от физическо вмешателство:

- Сключване на договор с охранителна фирма за осъществяване на 24-часово наблюдение и контрол на помещенията, в които се намират технологичните средства и архивите на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;

- Профилактика на регулярна база на въведените системи за наблюдение и контрол;

- Разработване на процедура за евакуация на служителите в случаите на непосредствено физическо вмешателство в дейността на Управляващото Дружество във връзка с управлението на Фонда;

- Процедура за докладване на инциденти.

Чл. 26. (1) Управляващото Дружество прилага краткосрочна и дългосрочна стратегия за управление на операционния риск, свързан с осъществяването на дейността на Фонда.

(2) Дългосрочната стратегия предвижда следните принципи при развитието на управлението на операционния риск:

1. Идентифициране на основните рискови идентификатори и представянето им пред Съвета на директорите на УД;

2. Създаване на карта на процесите в УД, както и правила за разпределението на задачите и отговорностите на отделите при всеки един от процесите;

3. Измерване статистически на точките, в които са концентрирани най-много събития;

4. Усъвършенстване на организацията, създавайки ясни правила и инструкции за всеки един от процесите;

5. Изготвяне на стратегия за редуциране на риска, чрез сключване на застраховки и други механизми за прехвърляне на риска;

6. Сътрудничество на отдела „Управление на риска“ с отдел „Нормативно съответствие“;

7. Определяне на служителите, които ще са отговорни за следене на процесите, протичащи в отделите на УД, свързани с дейността на Фонда.

8. *(Нова, приета с решение на СД от 29.06.2022г.)* Създаване на база данни за загуби от отминали периоди, в която се регистрират всички претърпени оперативни пропуски, загуби и щети. В тази база данни се регистрират, наред с другото, всички настъпили рискове, свързани с професионалната отговорност, посочени в чл. 20, ал. 2.

9. *(Нова, приета с решение на СД от 29.06.2022г.)* При управлението на риска УД използва своята вътрешна база данни за загуби от отминали периоди и по целесъобразност външни данни, сценариен анализ и фактори, отразяващи стопанската среда и системите за вътрешен контрол.

10. *(Нова, приета с решение на СД от 29.06.2022г.)* Постоянен мониторинг и докладване на експозициите и претърпените загуби от оперативен риск.

(3) Краткосрочната стратегия за управлението на операционния риск включва:

1. Основната цел на краткосрочната стратегия е определяне на насоките, които трябва да бъдат следвани за идентифициране, оценка, наблюдение, контрол и намаляване на операционния риск, свързан с дейностите на Фонда, както и определяне на организационната структура в УД, ангажирана със създаването и практическото прилагане на системата за управление на операционния риск.

2. Идентифициране на операционния риск - за откриване и разграничаване на операционния риск от другите видове риск, УД използва подробен анализ на бизнес процесите в дружеството, както и вътрешно за всеки отдел изследване, което представлява дейност по установяване на факти, спомагащи

за разкриването, определянето и локализирането на източниците и концентрация на операционен риск в дейността на Фонда. Допуска се определени (малко на брой) рискове да не бъдат проследени (неидентифицирани). Поради тази причина се цели да се подобри своевременното установяване на неидентифицираните рискове във всеки отдел.

2.1 С цел по-точно разпределяне на операционните събития по рискови класове в зависимост от първопричината за тяхното възникване, в дейността на Фонда са идентифицирани, като потенциални четири основни рискови категории:

2.1.1 Рискове, свързани с персонал - Например: грешки, недобронамереност, недостатъчна квалификация;

2.1.2 Технологичен риск - Например: неадекватност на провежданите операции, липса на прецизност на методите на обработка на данните, ниско качество на използваните данни;

2.1.3 Риск на обкръжаващата среда Например: изменения в законодателството, политически изменения, изменения в данъчната система;

2.1.4 Риск от физическо вмешателство – Например: грабеж, терористичен акт, непозволено проникване в информационната система, природни бедствия, пожар.

2.2 Бизнес процес - една или няколко свързани помежду си процедури или операции, които съвместно реализират определена бизнес задача и реализирането им води до конкретни резултати. С оглед постигането на по-точни резултати в оценка на операционния риск са идентифицирани някои от следните бизнес процеси:

2.2.1 Управление на портфейли;

2.2.2 Координация и комуникация;

2.2.3 Организация и управление на продажбите и обслужване на клиенти;

2.2.4 Управление на риска;

2.2.5 Осъществяване на вътрешен контрол;

2.2.6 Дистрибуция на дялове на Фонда;

2.2.7 Счетоводство на Фонда;

2.2.8 Счетоводство на УД;

2.2.9 Логистика;

2.2.10 Управление на Човешките ресурси;

2.2.11 Управление на УД;

2.2.12 Процес на регулативно и вътрешно групово отчитане, управленска информация;

2.2.13 Оценка на НСА.

3. Краткосрочната стратегия за управлението на операционния риск задължително включва мерки за улесняване обработката и анализа на данни, мерки за контрол върху загубата на данни или ползването им от неоправомощени лица, както и мерки за ограничаване на операционния риск при кризисни обстоятелства и други.

4. Дългосрочната стратегия предвижда следните принципи при развитие управлението на операционния риск в дейността на Фонда:

- Идентифициране на основните рискови идентификатори и представянето им пред Съвета на директорите на УД;

- Създаване на карта на процесите в дружеството, включваща разпределението на задачите и отговорностите на звената при всеки един от процесите;

- Усъвършенстване на организацията, създавайки ясни правила и инструкции за всеки един от процесите;

- Определяне на ръководителите по звена, които да отговарят за качеството на данните, които се подават и използват;

- Изготвянето на правила за сътрудничество с отдел „Нормативно съответствие” на УД;

- Определяне на служителите, които ще са отговорни за следене на процесите, протичащи в звената на УД, свързани с дейността на Фонда.

5. Управление/Редуциране на риска – стратегията включва прилагането на правила, уреждащи организационната структура и нивата на отговорност, както и политики по управление на рисковете, конкретизирани във вътрешните за УД документи. Отдел „Управление на риска“ може да извършва по-задълбочени анализи на рисковите фактори, както и да определя нови методи за управлението/редуцирането им.

Чл. 26а. (Нов, приет с решение на СД от 29.06.2022г.) Рисковете, свързани с професионалната отговорност, трябва във всеки един момент да бъдат покрити от необходимия допълнителен собствен капитал, определен в съответствие с член 14 от Делегиран Регламент ЕС 231/2013, или чрез подходяща застраховка за професионална отговорност, определена в съответствие с член 15 Делегиран Регламент ЕС 231/2013.

VII. ЛИКВИДЕН РИСК

Чл. 27. (1) Управляващото дружество анализира ликвидния риск на база исторически данни за входящи и изходящи парични потоци, свързани с дейността на Фонда.

(2) УД следи стриктно ликвидните средства в портфейла на Фонда да не спадат под определения в Правилата му минимален праг.

(3) Фондът е длъжен да инвестира в ликвидни прехвърляеми ценни книжа и други ликвидни финансови активи, както и да поддържа такава структура на активите и пасивите, която да му позволява да изпълнява във всеки момент задълженията си по обратното изкупуване на дяловете.

(4) Управляващото дружество управлява ликвидния риск съгласно Правилата за поддържане и управление на ликвидността.

(5) Фондът поддържа не по-малко от 2% от активите си в парични средства.

VIII. РИСК ОТ КОНЦЕНТРАЦИЯ

Чл. 28. (1) УД спазва следните ограничения при инвестиране, определени в процент от активите на Фонда:

1. финансови инструменти, допуснати до или търгувани на регулиран пазар, издадени от един емитент до 15 на сто от активите му;

2. (Изм. с решение на СД от 24.10.2022г.) финансови инструменти, които се предлагат публично или за които има задължение да се иска допускане и в срок, не по-дълъг от една година от издаването им да бъдат допуснати до или търгувани на регулиран пазар или друг организиран пазар, функциониращ редовно, признат и публично достъпен, издадени от един емитент – до 15 на сто от активите му;

3. финансови инструменти, които не се предлагат публично и за които няма задължение да бъдат допуснати до търговия на регулиран пазар или друг организиран пазар, функциониращ редовно, признат и публично достъпен, издадени от един емитент – до 15 на сто от активите на Фонда, като общата стойност на инвестициите в такива финансови инструменти може да бъде до 25 на сто от активите на Фонда;

4. акции и дялове на предприятия за колективно инвестиране, които не се предлагат публично – общо до 10 на сто от активите на Фонда;

5. сертификати върху ценни (благородни) метали – общо до 10 на сто от активите на Фонда.

(2) Фондът може да надхвърли ограниченията по ал. 1, т. 1 като инвестира в един емитент до 30 на сто от активите си само ако сумата на всички инвестициите в емитенти над 15 на сто от активите на Фонда, не надвишава 50 на сто от неговите активи.

(3) Фондът не може да придобива повече от:

1. петнадесет на сто от акциите без право на глас, издадени от едно лице;

2. петнадесет на сто от облигациите или други дългови ценни книжа, издадени от едно лице;

3. тридесет на сто от дяловете на една колективна инвестиционна схема, получила разрешение за извършване на дейност съгласно Директива 2009/65/ЕО, и/или друга колективна инвестиционна схема,

независимо дали е със седалище в държава членка, или не, при условие че в проспекта на тази колективна инвестиционна схема е предвидено тя да не инвестира повече от 10 на сто от активите си в дялове на други колективни инвестиционни схеми, независимо от това дали са получили разрешение за извършване на дейност съгласно Директива 2009/65/ЕО, или не;

4. петнадесет на сто от инструментите на паричния пазар, издадени от едно лице.

(4) (Изм. с решение на СД от 25.03.2021г. и от 23.04.2021г.) Фондът може да инвестира 98 % от активите си в банкови депозити в банки, платими при поискване или при които съществува правото да бъдат изтеглени по всяко време, при условие че банката е със седалище в Република България или в друга държава членка, а ако е със седалище в трета държава – при условие че е обект на благоразумни правила, които с решение на комисията по предложение на заместник-председателя са определени за еквивалентни на тези съгласно правото на Европейския съюз. Максималната стойност на депозитите в една кредитна институция не може да надвишава 50 % от активите на фонда. УД ще инвестира максималния заложен процент от активите на Фонда в депозити единствено при случаи на изключително висока пазарна волатилност, причинена от извънредни събития с цел предпазване и гарантиране на клиентските средства.

(5) (Отм. с решение на СД от 25.03.2021г.)

(6) При нарушение на инвестиционните ограничения по причини извън контрола на Управляващото дружество или в резултат на упражняване права на записване, Управляващото дружество приоритетно, но не по-късно от шест месеца от възникване на нарушението, чрез сделки за продажба, привежда активите на Фонда в съответствие с инвестиционните ограничения, като отчита интересите на притежателите на дялове. В тези случаи Управляващото дружество е длъжно в 7-дневен срок от извършване на нарушението да уведоми комисията, като предостави информация за причините за възникването му и за предприетите мерки за отстраняването му.

(7) Управляващото дружество не може да придобива за сметка на Фонда акции с право на глас на един емитент, които биха му позволили да упражнява значително влияние върху емитент. Значително влияние е налице в случаите на пряко или непряко притежаване на 20 на сто или повече от гласовете в общото събрание на емитент, определени съгласно чл. 145 и 146 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

(8) Управляващото дружество и Депозитарят, когато действа за сметка на Фонда, не могат да предоставят заеми или да бъдат гаранتي на трети лица.

(9) Независимо от ограниченията по ал. 8, Управляващото дружество и Депозитарят могат да придобиват прехвърляеми ценни книжа, инструменти на паричния пазар или други финансови инструменти по чл. 38, ал. 1, т. 5, 7, 8 и 9 от ЗДКИСДПКИ, в случаите когато стойността им не е напълно изплатена.

(10) Управляващото дружество и Депозитарят, когато извършват дейност за сметка на Фонда, не могат да сключват договор за къси продажби на Прехвърляеми ценни книжа, инструменти на паричния пазар или на други финансови инструменти по чл. 38, ал. 1, т. 5, 7, 8 и 9 от ЗДКИСДПКИ.

(11) Националният Договорен Фонд може да сключва репо сделки за покупка на финансови инструменти с уговорка за обратното им изкупуване от продавача на цена и в срок, определени в договора между двете страни, при спазване на следните ограничения:

1. по време на действие на договора, НДФ не може да продава финансовите инструменти, предмет на договора, преди насрещната страна да е упражнила правото си или крайният срок за обратното изкупуване да е изтекъл, освен ако тя не разполага с други средства за изпълнение на задължението си по договора; предходното изречение не се прилага в случаите, когато насрещната страна не е изпълнила свои задължения по договора за репо сделка и съгласно договора неизпълнението дава право на НДФ да продава финансовите инструменти;

2. стойността на сключените репо сделки от НДФ не трябва да възпрепятства изпълнението на задължението ѝ по всяко време да изкупува обратно дялове си по искане на техните притежатели.

(12) Финансовите инструменти, които могат да бъдат обект на сделка по ал. 11, са:

1. инструменти на паричния пазар по смисъла на чл. 38, ал. 1, т. 9 ЗДКИСДПКИ;

2. облигации, издадени или гарантирани от държава членка или друга държава, страна по Споразумението за Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, техни централни банки, техни органи на местното самоуправление, от Европейската централна банка, Европейската инвестиционна банка или от публична международна организация, в която членува поне една държава членка, както и квалифицирани дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети държави с кредитен рейтинг, не по-нисък от инвестиционен, присъден от агенция за кредитен рейтинг, регистрирана или сертифицирана съгласно Регламент (ЕС) № 1060/2009;

3. дялове, издадени от НДФ;

4. акции или дялове, издадени от колективна инвестиционна схема по чл. 38, ал. 1, т. 5 ЗДКИСДПКИ;

5. облигации, търгувани на регулиран пазар в държава членка или друга държава, страна по Споразумението за Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, търговията с които облигации е достатъчно ликвидна;

6. акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка или друга държава, страна по Споразумението за Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, при условие че тези акции са включени в индекс, поддържан от този пазар.

(13) Фондът може да сключва репо сделки за продажба на финансови инструменти с уговорка за обратното им изкупуване от страна на НДФ на цена и в срок, определени в договора между страните, като при настъпване на падежа са длъжни да разполагат с достатъчно средства за изплащането на сумата, договорена за обратното изкупуване на финансовите инструменти.

(14) При сключване на репо сделки, рисковата експозиция на Фонда към всяка отделна насрещна страна не може да надхвърля 10 на сто от активите му, когато насрещната страна е банка по чл. 38, ал. 1, т. 6 ЗДКИСДПКИ и 5 на сто от активите в останалите случаи.

Чл. 29. (1) Съветът на директорите на УД установява вътрешно рискови ограничителни прагове, които:

1. За рисковите и умерено- рисковите НДФ са на ниво 99 % от ограниченията по чл. 28, ал. 1 – 13;

2. За консервативните и умерено консервативните НДФ са на ниво 99 % от ограниченията по чл. 28, ал. 1 – 13.

(2) Всяко преминаване на праговете по ал. 1 се документира от отдел „Управление на риска“ и се докладва на Съвета на директорите за предприемане на коригиращи действия.

VIIIa. РИСК УСТОЙЧИВОСТ

(Нов, приет с решение на СД от 19.01.2023 г.)

Чл. 26а. Начина, по който УД ще интегрира рисковете за устойчивостта в процеса на вземане на инвестиционни решения при управление на Фонда е съгласно Политика за интегриране на рисковете за устойчивостта в процеса на вземане на инвестиционни решения и предоставяне на инвестиционни съвети.

Чл. 26б. В рамките на така установения процес по вземане на инвестиционни решения към настоящия момент влиянието на рисковете за устойчивостта няма тежест при вземане на инвестиционното решение и УД текущо не взема предвид неблагоприятните въздействия върху устойчивостта в рамките на формална и обвързваща стратегия по чл. 4 на Регламент (ЕС) 2019/2088 като участник на финансовите пазари, поради обективни причини подробно посочени в Политиката.

IX. НАБЛЮДЕНИЕ И ПЕРИОДИЧНА ОЦЕНКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ НА ВЪТРЕШНИТЕ ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Чл. 30. Управляващото Дружество задължително оценява рисковете, свързани с портфейла на Националния Договорен Фонд, използвайки данни за фиксиран период време (напр. месец, година и т.н.) като актуализира входящите данни на дневна база.

Чл. 31. Отдел „Управление на риска“ си сътрудничи тясно с отдел „Нормативно съответствие“ в УД. Това сътрудничество включва следните неизчерпателно изброени дейности:

1. Ръководителят на отдел „Нормативно съответствие“ информира Ръководителя на Отдел „Управление на риска“ за всякакви промени в нормативната уредба, засягащи дейността на отдел „Управление на риска“, персонала на УД и/или дейността на колективните инвестиционни схеми;

2. Ръководителят на отдел „Нормативно съответствие“ уведомява Ръководителя на Отдел „Управление на риска“ за решения на Съвета на директорите, които засягат дейността на отдела, вкл., но не само приемането на оздравителни програми и др.;

3. Ръководителят на отдел „Нормативно съответствие“ уведомява незабавно Ръководителя на Отдел „Управление на риска“ и Съвета на директорите за установени злоупотреби, измами, грешки и/или неточности, свързани с операционния риск.

4. Ръководителят на отдел „Нормативно съответствие“ подпомага Отдел „Управление на риска“ при изготвянето на проект на изменения и/или допълнения в настоящите Правила, в случай, че такива са необходими;

5. Отдел „Управление на риска“ осигурява пълно съдействие на отдел „Нормативно съответствие“, вкл. като го информира за установени нередности, грешки, измами с цел предприемане на необходимите действия за предотвратяване и/или отстраняване на негативните последици от тях.

X. ВИДОВЕ ДЕРИВАТИВНИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ. ВИДОВЕ РИСКОВЕ

Чл. 32. (1) Управляващото Дружество сключва сделки с деривативни инструменти единствено с цел управление на риска.

(2) Управляващото Дружество сключва от името на Фонда (като купувач или продавач) само дериватни договори, които отговарят на следните критерии:

1. деривативни финансови инструменти, включително еквивалентни на тях инструменти, задълженията по които могат да бъдат изпълнени чрез парично плащане, търгувани на регулирани пазари по чл. 38, ал. 1, т. 1 - 3 от ЗДКИСДПКИ и/или деривативни финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари,. За деривативните финансови инструменти, търгувани на извънборсови пазари, при условие че:

а) базовите им активи са ценни книжа, финансови индекси, лихвени проценти, валута или валутни курсове, в които Националният Договорен Фонд може да инвестира съгласно инвестиционната си политика, определена в Правилата му;

б) насрещната страна по сделката с тези деривативни финансови инструменти е институция - предмет на пруденциален надзор и отговаря на изисквания, одобрени от заместник-председателя;

в) са обект на надеждна и подлежаща на проверка ежедневна оценка и във всеки момент по инициатива на НДФ могат да бъдат продадени, ликвидирани или закрити чрез офсетова сделка по справедлива стойност.

Чл. 33. Деривативните финансови инструменти, в които Управляващото Дружество инвестира за сметка на Фонда с цел управление на риска са:

- лихвени фючърси, фючърси върху лихвени индекси, фючърси върху облигации, валутни фючърси, фючърси върху акции
- договори за форуърдни курсове,
- форуърдни ангажменти за покупка или продажба на дългови инструменти,
- опции върху лихвени проценти,
- опции върху дългови инструменти,

- опции върху акции,
- опции върху финансови фючърси,
- опции върху суапове и
- опции върху валутни курсове,
- варианти върху дългови инструменти,
- варианти върху акции,
- суапове.

Чл. 34. (1) Основните рискове по посочените в чл. 33 деривативни финансови инструменти са свързани с рисковете характерни за базовите инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните рискове, характерни за посочените деривативни инструменти, са следните:

1. Пазарен риск – рискът от промяна в стойността на деривативните инструменти в резултат на промяна в лихвените проценти, цените на ценните книги, стойностите на индексите или валутните курсове, служещи като базови инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните видове пазарен риск, характерни за посочените деривативни финансови инструменти са ценовият, лихвеният и валутният, описани в настоящите правила. Пазарният риск на хеджиращите инструменти се разглежда в съвкупност с риска на хеджираната позиция в портфейла. Определянето на пазарния риск на хеджиращите инструменти се прави във връзка със структурирането на хеджиращите сделки и поддържане на ефективен хедж.

2. Кредитен риск на насрещната страна – Рискът от загуби, който възниква поради невъзможност на длъжника да изпълни задълженията си по сключения договор. Този риск е значително по-висок при извънборсовите деривати (OTC Derivatives), тъй като сетълмента по сделката се урежда директно с насрещната страна. Значително по-нисък е кредитният риск при борсовите контракти, тъй като клиринговата къща играе ролята на насрещна страна по сделката, а контрагентите са задължени да поддържат минимално-изискуеми средства по маржин сметка в клиринговата къща, гарантиращи извършването на дължимото плащане.

3. Сетълмент риск – кредитният риск, който носят контрагентите по сделката през периода на сетълмента. Този риск е значително по-висок при търговията с инструменти на извънборсовите пазари. С цел намаляване му, страните по сделката могат да сключат двустранно споразумение за нетиране, което позволява нетиране на плащанията, без да се извършва реална покупко- продажба на базовите инструменти.

4. Ликвиден риск - риск от загуби, поради невъзможност Националния Договорен Фонд да заеме или да прекрати дадена позиция в случай на неблагоприятни и неочаквани пазарни изменения, без това да окаже съществено негативно влияние върху стойността на деривативния инструмент. Деривативните договори, сключени на извънборсов пазар (OTC пазар) са значително по-нисколиквидни от борсовите деривативни инструменти.

5. Базисен риск при фючърсни договори – вероятност за разширяване на спреда между пазарната и фючърсната цена на базовия инструмент, която възниква в случаите, когато характеристиките на хеджиращия инструмент се различават от тези на позицията, която се хеджира.

6. (отм. с решение на СД от 25.03.2021г.).

(2) Общата рискова експозиция, възникваща в резултат на сделки с деривативни финансови инструменти следва да не надвишава нетната стойност на активите на Фонда.

(3) Общата рискова експозиция за основните видове деривативни финансови инструменти се определя въз основа на пазарната и справедлива цена на деривативните инструмент, отчитайки текущата стойност на базовите активи, рискът на насрещната страна по сделката, показателите за бъдещи пазарни изменения и времето, необходимо за закриване на позициите.

(4) УД прилага метода на поетите задължения последователно към всички позиции в деривативни финансови инструменти, включително и за вградените деривативни инструменти, независимо дали те се използват като част от общата инвестиционна политика на националния договорен фонд за целите на намаляване на риска или за целите на ефективното управление на портфейла.

(5) При прилагането на метода на поетите задължения за изчисляване на общата рискова експозиция на националния договорен фонд стойността на всяка позиция в деривативен финансов инструмент се приравнява на пазарната стойност на еквивалентна позиция в базовия актив на този деривативен инструмент. Изчисленията за съответните деривативни инструменти се извършват по следния начин:

1. фючърси:

- а) фючърси върху лихвени индекси – пазарна стойност на базовия актив, т.е. – брой на контрактите * номинал * нивото на индекса;
- б) фючърси върху облигации - пазарна стойност на базовия актив, т.е. – брой на контрактите * номинал * пазарна цена на “cheapest-to-deliver” облигация претеглена с фактора на конверсия;
- в) лихвени фючърси - брой контракти * номинал;
- г) валутни фючърси – брой контракти * номинал;
- д) фючърси върху акции – брой контракти * множител * пазарна цена на базовата акция.

2. форуърди:

- а) договори за форуърдни курсове – главница (т.е. пазарна стойност на базовия актив) на форуърдния договор;
- б) форуърдни ангажименти за покупка или продажба на дългови инструменти - главница (т.е. пазарна стойност на базовия актив) на форуърдния договор;
- в) валутен форуърд – главница в съответната валута.

3. опции:

- а) опции върху акции – пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията , т.е. - брой контракти (договори) * брой акции в един контракт * цена на акция * делта;
- б) опции върху дългови инструменти - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията, т.е. – главница * цена на облигацията * делта;
- в) опции върху лихвени проценти - главница * делта;
- г) валутни опции – главница в съответната валута * делта.

4. варианти:

- а) варианти върху акции - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на варианта , т.е. - брой контракти (договори)*, брой акции * цена на акция * делта;
- б) варианти върху дългови инструменти - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на варианта, т.е. – главница * цена на облигацията * делта;
- 5. лихвен суап – номинал на договора (фиксираната страна);

6. CDS:

- а) при покупка на протекция – пазарна стойност на базовия актив;
- б) при продажба на протекция – по-високата стойност измежду пазарната стойност на базовия актив и номиналната стойност на базовия актив.

(б) Определянето на общата рискова експозиция включва:

- 1. Изчисляване на експозицията, възникнала от всеки отделен деривативен инструмент.
- 2. Идентифициране на споразуменията за нетиране или хеджиране. За всяко нетиране или хеджиране се изчислява нетна експозиция както следва:

- а) брутната експозиция е равна на сумата от експозициите към отделните финансови деривативни инструменти след отчитане на нетирането;
- б) ако споразумението за нетиране или хеджиране се отнася за позиции в ценни книжа, пазарната стойност на ценните книжа може да се използва за нетиране на брутната експозиция;
- в) абсолютната стойност на резултата от калкулацията е равна на нетната експозиция.

3. Общата рискова експозиция е равна на сумата от:

- а) абсолютната стойност на експозицията по всеки отделен деривативен инструмент, неучастващ в нетиращи или хеджиращи споразумения;
- б) абсолютната стойност на нетната експозиция, получена след отчитане на нетиращите и хеджиращите споразумения.

(7) При изчисляване на общата рискова експозиция на Фонда, Управляващото Дружество може да вземе предвид споразумения за нетиране и хеджиране, ако тези споразумения не пренебрегват очевидни и съществени рискове и водят до явно намаляване на рисковата експозиция.

(8) Нетиране може да се извърши между: деривативни финансови инструменти конструирани върху един и същ базов инструмент, независимо от датата на техния падеж; позиции в ценни книжа (акции, облигации и др.) и деривативни финансови инструменти с базов актив съответните ценни книжа.

(9) За да се възползва от възможността за намаляване на общата си рискова експозиция, УД следва да докаже, че цената на хеджирания и хеджиращия инструмент винаги се движат в противоположна посока и демонстрират силна отрицателна корелация, независимо от пазарните условия.

(10) Ако използването на деривативни финансови инструменти не създава допълнителен риск за Фонда, базовата експозиция не се включва в изчисляването на задължението.

(11) При използване на метода на поетите задължения споразуменията за временно заемане на средства, сключени от името на националния договорен фонд не се включват при изчисляването на общата рискова експозиция.

(12) Методи за оценка на рисковете, свързани с инвестиции в деривативни финансови инструменти:

1. Пазарен риск – лихвеният, валутният и ценовият риск на базовите инструменти се измерват въз основа на описаните в настоящите правила количествени методи. За оценка чувствителността на цената на опциите и вариантите към различните рискови фактори, определящи цената им, се използват следните измерители:

а) Делта – изменението стойността на опцията/варанта в резултат на промяната в цената на базовия актив;

б) Тита – изменението в стойността на опцията с приближаване на датата на падежа, при константни други фактори;

в) Вега – изменението в стойността на опцията спрямо промяната на волатилността.

2. Базисен риск – експозицията към базисен риск се измерва чрез разликата между текущата стойност на базовия актив и договорената му фючърсна цена.

3. Кредитен риск на насрещната страна – измерва се чрез пазарната стойност на вземането от съответния контрагент.

4. Сетълмент риск – измерва се чрез пазарната стойност, предмет на сетълмент по сделката.

5. (отм. с решение на СД от 25.03.2021г.)

6. Ликвиден риск – измерва се чрез следната методика:

$$\text{Max loss} = W * S * 1/2, \text{ където}$$

W е пазарната стойност на деривативния инструмент,

S е спредът между цена продава и купува, разделен на средната цена

$$S = \frac{[P(\text{ask}) - P(\text{bid})]}{P(\text{mid})}$$

(13) Общата стойност на експозицията на Фонда, свързана с деривативни финансови инструменти, не може да бъде по-голяма от нетната стойност на активите му. Когато прехвърляеми ценни книжа или инструменти на паричния пазар съдържат вграден деривативен инструмент, експозицията на Фонда към този деривативен инструмент се взема предвид при изчисляването на общата експозиция по предходното изречение.

1. Ако националният договорен фонд прилага техники и инструменти за ефективно управление на портфейла съгласно нормативните изисквания, включително споразумения за обратно изкупуване, които могат да доведат до повишаване на пазарния риск, при изчисляване на общата рискова експозиция на НДФ управляващото дружество взема предвид и тези сделки;
2. Когато Фондът инвестира в деривативни финансови инструменти, базирани на индекси, тези инструменти не се комбинират за целите на инвестиционните ограничения по чл. 28.
3. За целите на настоящата алинея рисковете свързани с експозицията в деривативни финансови инструменти се изчисляват, като се вземат предвид текущата стойност на базовите активи, рискът на насрещната страна по сделката с деривативния финансов инструмент, бъдещите колебания на пазара, както и необходимият период от време за закриване на позицията.

Чл. 35. (1) При хеджиране на активите на Фонда с деривативни финансови инструменти Управляващото Дружество се съобразява с ограничението, че стойността на базовия актив на всяка отделна хеджираща позиция може да превишава стойността на актива към момента на сключване на сделката, която Фонда притежава в портфейла си.

(2) Размерът на позициите в деривативни финансови инструменти, в които управляващото дружество инвестира за сметка на Националния Договорен Фонд с цел управление на риска зависят от ефективността на хеджирането.

(3) Размерът на позицията в деривативни инструменти се определя от следните основни принципи:

1. Основен фактор, който определя ефективността на хеджиращите сделки е избора на хеджиращ инструмент с базов актив или активи, които осигуряват най- добра корелация между цената на хеджиращия инструмент и цената, която стои в основата на съответния риск, който се хеджира.

2. Хеджирането се счита за високоефективно, ако в началото и по време на неговото съществуване се очаква измененията в справедливата стойност или паричните потоци на хеджирания актив да бъдат почти напълно компенсирани посредством измененията в справедливата стойност и паричните потоци на хеджиращия инструмент, а конкретните резултати са в рамките на 80-125 %.

(4) При управление на активите на Националния Договорен Фонд, управляващото дружество ежедневно следи и оценява ефективността на хеджирането, като прилага принципите на МСФО 9.

(5) УД, което действа за сметка на Фонда, води и съхранява отчетна информация по видове хеджиращи сделки и представя в Комисията за финансов надзор информацията по чл. 60, ал. 1, т. 3 от ЗДКИСДПКИ.

XI. СЧЕТОВОДНИ ПРОЦЕДУРИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Чл. 36. Основна цел на счетоводните процедури е адекватното събиране, обработване и представяне на достоверна, систематизирана и навременна информация за степента на риск, на която е изложен Националния Договорен фонд.

Чл. 37. Своевременното и вярно представяне на информацията за степента на изложеност на риск пред Съвета на директорите е предпоставка за недопускане на концентрация на рисковете и понасяне на финансови загуби.

Чл. 38. Счетоводните процедури трябва да осигуряват всеобхватност на стопанските процеси, като по този начин се минимизира риска от загуба и изкривяване на информацията за моментното състояние на Националния Договорен Фонд.

Чл. 39. Счетоводните процедури трябва да осигуряват подходящо структуриране на финансово-счетоводната информация за целите на управление на рисковете от Управляващото Дружество. Това се постига чрез детайлизиране и адекватно групиране на информацията от първичните счетоводни документи, на базата на индивидуалния сметкоплан и специализирано програмно осигуряване.

Чл. 40. За осъществяване на целите, стоящи пред счетоводните процедури за управление на рисковете е необходимо съгласуваност с всички звена в Управляващото Дружество.

Чл. 41. Предпоставките за правилното функциониране на счетоводните процедури са следните:

1. Спазване на одобрената от Съвета на директорите счетоводна политика, изработена в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети;
2. Вярно, точно и своевременно осчетоводяване на стопанските процеси;
3. Осигуряване на необходимия информационен поток към счетоводния отдел;
4. Навременност на подаваната към счетоводния отдел информация;
5. Структуриране на индивидуалния сметкоплан за целите на получаване на необходимата счетоводна информация;
6. Активно взаимодействие с отдел "Управление на риска" и другите звена на Управляващото Дружество за получаване на вярна и навременна информация за степента на изложеност на риск;
7. Наличие на програмни продукти, целящи автоматизиране на процесите, систематизиране на информацията, улесняване достъпа на данните от първичните документи и източници и надеждното им архивиране;
8. Организационна структура на счетоводния отдел в съответствие с нуждите на Управляващото Дружество, при ясно определени права, отговорности и нива на достъп до информацията;
9. Ежедневно осчетоводяване на всички операции, както и преоценка на финансовите инструменти в портфейла на Фонда, съобразно нормативните изисквания и възприетата счетоводна политика;
10. Ежедневно извличане, предоставяне на други звена и на ръководството на Управляващото Дружество, както и анализ на информацията за оценка на рисковете. Ежедневно изготвяне на баланс и аналитична оборотна ведомост и активно участие при изготвяне на ежедневните справки;
11. Предвиждане на коригиращи действия при допускане на грешки от различно естество в счетоводния отдел;
12. Възможност за контрол на дейността от отдел „Нормативно съответствие“ и Съвета на директорите на Управляващото Дружество;
13. Надеждно съхраняване на хартиените носители на информация чрез осигуряването на подходящи помещения за това.

Чл. 42. Управляващото Дружество определя източниците на ценова информация, данните от които ще се ползват за ежедневна и/или ежемесечна преоценка на позициите в портфейла на Фонда, както и отговорните за това служители.

Чл. 43. Източници на цени са регулираните пазари– "Българска фондова борса" АД, многостранни системи за търговия и чуждестранни регулирани пазари, на които се търгуват финансови инструменти и др.

Чл. 44. Източници на котировки могат да бъдат признати световни информационни агенции като REUTERS, BLOOMBERG и т.н. За оценка на българските държавни ценни книжа могат да се ползват котировки от първични дилъри за тях, като в този случай се изисква да се определят дилърите и отговорните лица за събиране и обработка на информацията.

Чл. 45. За всяка от позициите във финансови инструменти, които нямат текущи котировки за цени се определя метод за пресмятане на справедливата ѝ цена, като този метод се следва последователно. Отговорните за пресмятането на справедливите цени длъжностни лица, трябва да могат да дават разяснения по kalkulациите и периодично да проверяват пригодността и адекватността на използваните методи.

Чл. 46. Управляващото Дружество следва да делегира отговорности на служители, които да следят за отклоненията в сетълмента по сделките с дългови инструменти, акции, валути и стоки.

XII. АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ

Чл. 47. (1) Административни процедури, необходими за осъществяване на дейността на УД са:

1. Настоящите правила за управление на риска на Фонда се изменят и допълват от Съвета на директорите и влизат в сила след одобрение от Комисията по предложение на заместник-председателя;

2. Наличие на система за осъществяване на контрол, съгласно вътрешната организация на УД;
3. Поредица от действия на служители, във връзка с осъществяване на дейността на УД, съобразно издадения му лиценз;

4. Упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността на УД:

4.1. Упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи се извършва със съответните пълномощни, като се упоменават правата, с които се възлагат на всеки служител;

4.2. При упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността на УД следва да се съблюдава спазването на принципа на „четирите очи“ за проверка на първичните и последващи документи;

4.3. При промяна на представителната власт на служителите, надлежно се уведомяват институциите и лицата, пред които пълномощните са били представени.

5. Процедура за създаване, функциониране и управление на данните и документите в УД, включително и тяхното архивиране:

5.1. Документите се създават от служители от отдела, в чиято компетентност е тяхното създаване;

5.2. Документооборотът се извършва в съответствие с вътрешните правила на УД;

5.3. (Изм. с решение на СД от 24.10.2022г.) Поддържа се документация и се води архив, съгласно изискванията на Наредба № 44 от 20.10.2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове, алтернативните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове и другото приложимо законодателство.

6. Администриране и управление на информационната система – извършва се от УД или външни за УД контрагенти;

7. Правила и отговорни служители за уведомяване на Комисията за финансов надзор относно дейността на УД.

(2) Административните процедури по ал. 1 се съдържат в нормативен акт, други вътрешни правила на УД или се разработват в отделен вътрешен документ.

Чл. 48. (1) Вътрешните правила на УД трябва да съдържат и осигуряват:

1. идентифициране, събиране и разпространяване в подходяща форма и срокове на надеждна и достоверна информация, която позволява на всяко лице в УД да поеме определена отговорност;

2. ефективна комуникация по хоризонтална и вертикална линия и на всички йерархични нива на УД;

3. политики и процедури за разрешаване и одобряване;

4. политики и процедури за разделяне на отговорностите по начин, който не позволява един служител едновременно да носи отговорност по одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол на сделките;

5. политики и процедури за достъп до информацията;

6. правила за управление на човешките ресурси.

7. (Нова с решение на СД от 19.01.2023 г. и изм. с решение на СД от 22.02.2023г.) ефективна и навременна система за отчетност, включваща: нива и срокове за докладване; видове отчети, които се представят от звеното за управление на риска на Комисията, на управителните органи, висшето ръководство и на лицата, осъществяващи надзорни функции; форми на докладване при откриване на грешки, нередовности, неправилна употреба, измами или злоупотреба.

(2) С оглед разпределението на функциите между различните отдели и служители в отделите, и при спазване на изискването за разделяне на отговорностите, следва да са изготвени и да се спазват длъжностни характеристики за всяка заемана длъжност в УД, в които се определят изискванията към лицата за назначаването им на съответната длъжност и кръга от задължения, които им се възлагат.

Чл. 49. Във вътрешните правила Управляващото Дружество регламентира случаите на конфиденциалност при работа с вътрешна информация, както и нормите за поведение на служителите

по отношение на клиентите на Управляващото Дружество, в случаи, когато услугата, искана от клиент, се отнася до инвестиция, информацията за която не е публично достояние.

XIII. ОТЧЕТНОСТ И РАЗКРИВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Чл. 50. Отдел „Управление на риска“ изготвя и предоставя:

1. На Изпълнителния директор и Прокуриста на УД месечни справки за Фонда, включващи показателите измерващи всеки отделен вид риск, заложен в настоящите правила, както и други показатели, осигуряващи допълнителна управленска информация;

2. На Съвета на директорите, доклад за дейността си периодично, но не по-малко от веднъж годишно.

Чл. 51. (1) Отчитане на настъпили инциденти – отчитането на настъпили инциденти цели:

1. да спомага за формирането на информационна база за загуби, предизвикани от операционни инциденти;

2. Да спомага за увеличаване на риск културата, съответно подобряване на процеса по управление на риска и възможностите за ограничаване чрез подобряване на информацията за действителната цена на операционния риск;

3. Периодично да измерва стойността на възникващите вследствие операционен риск инциденти, осигурявайки по-добра възможност на мениджмънта за ограничаване на разходите;

4. Да подобри възможността за реагиране при значителни операционни инциденти;

5. Да приведе в съответствия изискванията на нормативната уредба на ниво функционална единица;

6. Да създаде изцяло синхронизирана процедура за събиране на данни и отчитане, както и избягване на дублиране на информация и празноти.

(2) Политиката по управление на риска изисква незабавно отчитане на инциденти, които са: значими; имат заплашителен характер; имат отношение към репутацията на дружеството; имат незаконно или осквернително действие.

(3) С цел повишаване културата по управление на рискови ситуации и оценка на адекватността и ефективността на предприеманите мерки, Фондът следва да изготвя дневник на регистрирани инциденти, който да съдържа описание на събитието, местоположение на възникването му, дата и час на възникване, лице/а, регистрирало/и инцидента, както и отговорно/и лице/а и изпълнени задачи.

Чл. 52. (1) *(Изм. с решение на СД от 24.10.2022г.)* УД извършва най-малко един път годишно оценка, контрол и периодичен преглед на:

1. адекватността и ефективността на вътрешните правила за управление на риска;

2. степента на спазване на правилата за управление на риска;

3. адекватността и ефективността на мерките, предприети за отстраняване на недостатъците в процеса на управление на риска.

(Изм. с решение на СД от 24.10.2022г.) Периодичните преглед, контрол и оценка за съответната година се извършват в срок 90 дни от края на годината и се документират, като се посочва датата на извършването им.

(2) *(Изм. с решение на СД от 29.06.2022г.)* Въз основа на извършената проверка по ал. 1 по-горе и при необходимост от внасяне на промени в Правилата за управление на риска, Съветът на директорите на УД приема промени в Правилата, които се внасят в КФН за одобрение по реда на чл. 229, ал. 5 от ЗДКИСДПКИ в срок не по-късно от 7 дни след датата на приемането им.

(3) *(Нова с решение на СД от 19.01.2023 г.)* УД е длъжно да уведоми Комисията за всяка съществена промяна в процеса на управление на риска.

Чл. 53. (1) УД, за сметка на Фонда, разкрива публично най-малко веднъж годишно информация със следното съдържание:

1. информация относно целите и политиката във връзка с управлението на рисковете поотделно за всеки риск, която включва:

а) политики и процедури за управление на различните видове риск;

б) структурата и организацията на отдела за управление на риска;

в) обхват и характер на системите за отчет и измерване на риска;

г) политиките за хеджиране на риска чрез деривативни инструменти и неговата редукция, както и политиките и процедурите за наблюдение на постоянната ефективност на процесите по хеджиране и редукция на риска;

2. информация относно използваните методи за оценка на всеки вид риск, както и описание на съответните вътрешни и външни показатели, които се вземат предвид при прилагането на метода на измерване.

(2) (Изм. с решение на СД от 24.10.2022г.) Информацията по ал. 1 се разпространява чрез интернет страницата на УС в срок 30 дни от извършване на прегледа по чл. 52 и следва да остане налична до извършване на следващия.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Настоящите правила са приети от Съвета на директорите на Управляващото Дружество “ЕФ Асет Мениджмънт” АД с решение по Протокол № 205/15.01.2021 г. и изменени с решение на СД от 25.03.2021г., 23.04.2021г., 29.06.2022г., 24.10.2022г., 19.01.2023 г. и 22.02.2023 г. и влизат в сила след получаване на одобрение от компетентния орган по ЗДКИСДПКИ.

§ 2. За всички въпроси, които не са изрично уредени в тези Правила, намират приложение разпоредбите на ЗДКИСДПКИ и останалото приложимо законодателство.

§ 3. В случай на несъответствие между разпоредби на тези Правила и на нормативен акт, прилага се последния, без да е необходимо изменение в Правилата, освен ако това изрично не се предвижда от нормативния акт или тези Правила.

**За Управляващото дружество “ЕФ Асет Мениджмънт” АД,
действащо от свое име и за сметка на
Национален Договорен Фонд “ЕФ Потенциал”:**

**Иван Овчаров,
Изпълнителен директор**

**Ивелина Иванова,
Прокурист**